

առաքինութենէն որ մենք մեր խելքու վը կը պահանջենք իրենցմէ , մեր ձարտարութիւնն այն ըլլայ որ զիրենք անմեղադիր ընենք , ուրիշի առջև անսնց պակասութիւնները ծածկենք , ու որչափ աղեկութիւններ որ ունին՝ անսնց յարգը մեծցրնենք : Այսպէսով մենք մեզի աղեկութիւն ըրած կ'ըլլանք , վասն զի բարեսիրտ՝ վեհանձն և ուրիշներուն արդիւնքը ձանձնալու վարպետ բնաւորութիւն մը կը ստանանք :

Հատ անգամ աս խորհրդածութիւնը մաքեդ թողարկի , անցնի , սիրելի . աս տըսուր՝ բայց կարեկից ու երկայնամիտ խորհրդածութիւնը թէ “ Այս ալեզարդ գլուխներն որ հիմա առջևս կը տեսնեմ՝ ո՛չ զիտէ կրնայ ըլլալ որ քիչ ատենէն գերեզմանին մէջ դրուին ու յաւիտենական քունը քնանան „ : — Ա՛յ , քանի որ զիրենք տեսնելու բարեբաղութիւնն ունին՝ պատուէ , ու ծերութեան ատենի անհամար նեղութիւններուն մէջ միփթարէ զիրենք :

Արդէն անսնց հասակը մեծ տրտմութեան պատճառ է իրենց . ըլլայ թէ դուն ալ տրտմութիւննին աւելցրնես : Վու անսնց հետ վարմունքդ ու ամէն կերպ շարժուածքդ այնպէս սիրելի ըլլայ՝ որ զբեզ որ տեսնեն՝ հոգի առնուն ու սրտերնին բացուի : Ամէն մէկ անուշ խնտումն որ անսնց պատկառելի շրթանցը վրայ պատճառես , ամէն մէկ ուրախութիւնն որ անսնց սրտին մէջ արթըննալուն պատճառ ըլլաս , քան զամենայն զուարձութիւն աւելի մեծ կ'երևնայ իրենց , և օգուտը քեզի կ'ըլլայ : Այն օրհնութիւններն որ հայր մը և մայր մը իրենց երախտագէտ որդւոյն կուտան՝ միշտ Աստուծոյ օրհնութեամբը հաստատուած են :

ՓԵԼԱՔՈՅ

ԱՐՏՆԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

— Ացուագութայր մը :

ՔՈՒԽՈՒԱՐԻ մէջ էր , ցուրտ գիշեր մը երբոր խոր քնոյ մէջ յանկարծ վեր ցաթկելով արթընցայ . . . և իրաւցընէ մէկը ուժով դուռս կը զարնէր : Ոյսայ անկողնէս ու պատուհանէն հարցուցի թէ ովէկ : — Աս եմ , Պարոն , ես Աննան , բարտկ ձայնով մէկը պատասխան տուաւ . թողութիւն ըրէ հրամանքիոդ նեղութիւն տուփ . բայց ինչ ընեմի խեղջ Արբուկը , ողորմած հոգի աղօրեպանին կինը մահուան դուռն է հասեր , ուրիշ բժիշկ չկայ՝ հրամանքիոդ վազեցի , Աստուծոյ սիրոյն համար մէջմը եկորնայէ . . . — Հիմայ , ըսի , հիմայ կը հագուիմ ու կուգամ : Ծնէս քանի մը քայլ անդին խեղջ տուն մը մտայ , ոհի , երբոր այն յետին աղքատութիւնը տեսայ՝ սիրու կոտոր կոտոր եղաւ : Հոգեվարքին անկողնը բուռ մը խոտ ու քրջի կտոր մըն էր . բայց 'ի վերայ այսոր ամենայնի այն ողորմելի տնակը սիրոյ ու խաղաղութեան օթարան եղեր էր , հրեշտակայ բնակարան : Ոյսուառ Արբուկը հազիւթէ քսանը ութը տարուան կար , և չորս տարի էր որ այրի մնացեր էր . հիմայ ինքն ալ աշխարհքս ձգելու մօտ էր : Աիրելի ամուսնոյն հետ ամէն բարիքն ալ կորունցուցեր էր . ահ , որչափ մեծ եղեր էր իրեն այն կորուստը : Հետին աղքատ , օրուան հային կարօտ , երկու սիրուն զաւկըներու մայր , որսնցմէ մեծը զեռ տասը տարուան չկար , աղրուստ գտնելու համար աշխատելու ստիպուած , իրեն օրերը մաշեր էր , որպէս զի անմեղ զաւակացը օրերը պահէ : Արկայն հիւանդութիւն մը , որ տարիէ մը 'ի վեր զինքը կը մաշէր , վերջապէս զեզեցիկ ու սիրելի կենաց թենիս սկսեր էր կտրել : Այբոր ներս մտայ՝ հիւանդին աջ կողմը քահանսան էր նստեր , ձախ կողմն ալ բարեսիրտ Աննան , որ սիրով ու մեծ ինսամքով ինչուան այն կետը զինքն հոգացեր էր . ինքն ալ անդրանիկ

որդւոյն ձեռքն էր բռներ , պղտիկն ալ քովը կը քնանար : . . . Կնմեղ պղտիկ , դեռ ազքերդ չէիր 'ի լսս բացած հայրդ կորսունցուցիր , հիմայ ալ երբոր արթընաս 'փուժաեղ մայրիկ , մայրիկ պիտի կանչես : . . . Արբուկը զիս տեսածին պէս ելլել ուզեց բայց չկրցաւ . միայն ըստաւ . — Պարոն , Կ'ստուած ինքն հատուցանէ մարդասիրութեանդ վարձքը . շատ կը ցաւիմ որ հրամանքիդ նեղութիւն են տուեր , վասն զի ալ իմբանս լընցեր է . քանի մը վայրկեան մնաց՝ ան ալ գոնէ երկնից ու տղոց նուիրեմ որոնք քիչ ատենէն պիտի թողում :

Կ'յս ըսելու ատեն ձայնը հառաջանք ներէն մարեցաւ , և ազքերէն արցունքը աղքիւրի պէս գունաթափ երեաներն ողողեցին : Ո՛չ , այն ինչ սրտաշարժ տեսարան է , մայր մը տղաքը որբ պիտի ձգէ ու երթայ : . . . Ետքէն բոլոր ունեցած ուժը ժողված՝ ազքերը տըղուն դարձուց որ ձեռքէն բռներ էր ու կուլար , ըստա . — Այս կը կամ պիտի մի լար , դու որ հիմայ չափահաս ըլլալով զուրցածս կը հասկընաս , աղէկ մը տիկ ըրէ մօրդ վերջին խօսքերուն , որ զինքն այնչափ կը սիրէիր , ականջիդ ողըլան ըսածներս ու մտքէդ ամենեւին չհանես . մանաւանդ թէ երբոր պղտի Պօղոսիկն ալ մեծնայ և միտքը բացուի՝ իրեն ալ ըսէ թէ — ասոնք մօրերնուս վերջին խօսքերն են : Օ ձեզ յետին աղքատութեան մէջ կը թողում , որ ասկէ աւելին չկրնար ըլլալ . վասն զի այն քիչ մը բանն ալ որ իմ աշխատութեամբս , քրտինքովս , ու գիշերները անքուն անցունելով՝ երբոր դուք անոյշ կը քնանայիք , իրարու քով բերի , այն օրէն սկսաւ պակսիլ երբոր ձեռքիս ուժը կտրած անկողին ընկայ . ես այսպէս չեի երբոր հայրերնիդ մեռաւ . ես ըզձեզ այս հասակն հասուցի , աշխատութեամբս քանի մը ստակ ձեռք կը ձգէի և բերնէս կտրելով կը նայէի որ զձեզ մաքուր ու կոկիկ հագուցիք մայրէմ . ասկէ վերջն ալնոյնսկէս կ'ընէի թէ որ Կ'ստուած այսպէս չկամենար . Կ'ստուած էամբն օրհնեալ ըլլայ : Կ'ստ ալ պէտք

է այսպէս ընես ինչուան որ եղբայրդ ալ մեծնայ ու ապրուստը ձարէ : Ո՞ւ պէտ և դեռ պղտիկ ես , բայց աշխատութիւն չի պակսիր . և աղէկ գիտցիր որ եթէ համեստ , աշխատասէր , բարեպաշտ ու ողորմած ըլլաս , Կ'ստուած ալ զքեզ երբէք ձեռքէ չի ձգեր . վասն զի աղքատաց հայրն ու պաշտպանը ինքն է . անոր համար ապսպրելով կ'ապսպրեմ որ ամէն բանէ վեր զինքը սիրես , և զուրիշներն ալ քու անձիդ պէս սիրես : Կ'այէ չըլլայ թէ ուրիշի չարիք հասցունելով քու բարիքդ փնտուես . աղէկ գիտցիր՝ անկարելի է որ մարդս ուրիշի թշուառութիւն ընելով երջանիկ ըլլայ : Կ'յս աշխարհքիս սուտ հրապոյլքները զքեզ անիրաւութեան չըրունադատեն . բարութիւնը , այն բարութիւնը ծլի ծաղկի քու սրտիդ մէջ , որ ընական աղէկ է , բայց զեղծմունքները կրնան գէցունել : — Կ'սեղձ Պիետրոսի կը ալ չեր կրնար ոտքի վրայ կենալ , և սիրտը լցուած . — Կ'աւական է , ըստա , մայրիկ , . . . բաւական է այս չափս . մի մեռնիր . . . զաւակացդ սիրոյն համար մի մեռնիր : — Ո՞ւ որ գիտնայիր , սիրելի , թէ ինչպէս սիրտս կը տոր կտոր կ'ըլլայ քանի որ կը մտածեմ թէ զձեզ մինակ պիտի թողում , անօգնական . . . Կ'եռ խօսքը հոգեվարին բերանն էր , մէյմրն ալ ձայն մը լսեցի , բարեսիրտ Կ'ննան էր որ կ'ըսէր . — Չէ , չէ , մինակ չեն մնար այս աշխարհքիս վրայ , ես իրենց մայր կ'ըլլամ : — Պառ , Կ'ննա , դո՞ւ , կանչեց մարած ձայնով մը թշուառ մայրը , ու վեր ելլով և վատուժ ձեռուըները երկինք վերցընելով . . . Ավ Կ'ստուած տէր , ահա հիմայ կատարէ օրհնեալ կամքդ իմ վրաս . . . ալ փափագելու ուրիշ բան չունիմ , ալ հանգիստ սրտով կը մեռնիմ , և Կ'ննային վիզը պլուելով ու կրկին ու կրկին զինքն համբուրելով , ըստա . — Աւրեմն ասոնք քեզի կը յանձնեմ : չէ , անվարձ չի մնար վերջին վայրկեանը հասած թշուառ մայր մը միտքարելդ . . . Կ'եղի կը թողում երկու աղքիս լցուերը . ասոնք եղան իմ միակ

միախթարութիւնս , մի միայն ուրախութիւնս . . . սիրէ զիրենք : Ետքը Պիտրոսիկին դարձած . . . Ահաւասիկ մայրդ ըստ ու Խննան ցցուց . նայէ որ զինքը չվտացունես , ու աղէկ ըլլաս որ զքեզ սիրէ . սիրէ զինքն ալ ինչպէս որ զիս կը սիրէիր . . . գիրկս եկուր . . . Ահա , կը մեռնիմ . . . Քեզմէ այս խոստ մունքն ալ կ'ուզեմ , չէ մ'ըսեր . — Խնչէ , մայրիկ , բնչէ : — Այսէ՝ որ երբեմն երբեմն Պօղոսիկիս ձեռքէն բռնած մէկտեղ երթաք ու գերեզմանիս վրայ քանի մը կաթիլ արցունք թափելով՝ հոգւոյս համար աղօթք ընէք : Այսկէ աւելի մեծ ընծայ չէք կրնար ընել ձեր մօրը . ան ալ երկնքէն զձեզ մէկտեղ տեսնելով կ'օրհնէ , ինչպէս հիմայ ալ երկրիս վրայ կ'օրհնէ . . . Այս ըսելով բոլորովին ուժէ ինկաւ , որ կարծես թէ մեռաւ . ետքը մէյմին ալ աջքերը բացած անոյշ նայուածքով մը մեր վրայ պտըտցուց , որ չորս դին կեցեր էինք . և դողդոջուն ձեռուըները տղուն երկրնցունելով , որ քովը կը քնանար , խոր հառաջանք մը արձըկեց : Խեղձ տղան շարժեցաւ ու Այրիկ , մայրիկ սկըսաւ կանչել . բայց երբոր արթընցաւ տղան՝ մայրըյաւիտենական քաղցր քունը կը ննջէր : Հրեշտակի պէս ապրեր էր ու հրեշտակի պէս ալ թռաւ երկէս :

Խննան տուած խօսքը կատարեց , և քովն առաւ երկու որբերը և իբրև մայր կը սիրէր զանոնք ու կը խնամէր : Խակ ինքը , գիտէք , սիրելի ընթերցողք , բնչ մեծ վարձք առաւ , որ անկէ աւելիին մարդ չի կրնար փափազիլ այսպիսի վեհանձն գործքի մը համար . խղճին տուած բարի վկայութիւնը :

(Ծ)է որ ասոր պէս գթած սիրտեր շատ գտնուեին մարդկային ընկերութեան մէջ՝ այսօրուամն օրս այնչափ անմեղ զաւկըներ յուսահատութեն դառն արտասուքը չէին թափեր իրենց ծնողացը կորստեան վրայ : Խակ գուք մազք , այն ծաղկահասակ տառապեալ այրուոյն իրեն որդւոցը թողած յիշելիքները , որ քան զամէն ժառանգութիւն ու քան

զամէն զանձ վեր են , կրնաք ձեր զաւակային ալ թողուլայն վերջին վայրկենին որ կը պատրաստուիք յաւիտեան իրենցմէ բաժնուելու :

ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Տէղէսն մէժապատիւ կարաղեան Շէմպոյն (Համանէան Ահապատ թագաւորէն ընդունած նոր պատրիարք :

Չենք տարակուսիր որ ազգային լրագիրք՝ (Համանեան մայրաքաղաքէն դուրս եղած ազգայնոց ալ հոչակած ըլլան՝ իրենց նոր և անօրինակ ուրախութեան և պարծանաց առիթն , զոր աս օրերս չնորհեց նորէն Ահապատ և Արդարաբաշխ Առվագան Վարդիւլ Ահամիտ Յագաւորն՝ իր առատ սրտով և ձեռքովն դնելով Տիւզեան Բարձրապատիւ կարապետ Շէմպոյն՝ արդեամբք և իրաւամբք ծայրացեալ և սիրելի գըլիսուն վրայ , Պէյութեան պատուոյն ըընորհքը : Այսպիսի անակնկալ թէպէտ և արժանաւոր դիպուածի մը մէջ՝ մեր հաճոյական զգացմունքն թէ լաւ ձանչ ցող Պատուողին և թէ լաւ ձանչցուած Պատիւը առողին վրայ՝ անկարելի ըլլալով սովորական խօսքերով բացատրել կամ մանաւանդ նուազեցընել , մեզի ալ լաւագոյն կը գտնենք զարմացական ուրախութեան կարծաբանութիւնը , և զամենախնամն Վաստուած օրհնելն , մաղթելով իր պաշտպանութիւնը ազնուասիրտ Ահապատ Յագաւորին վրայ :